

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 11S/110/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3018200342
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 02. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alena Radičová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2019:3018200342.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Radičovej a sudcov JUDr. Milana Straku a JUDr. Rastislava Dluhoša, PhD. v právnej veci žalobkyne: mal. X. G., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom B. G. XXXX/XX, J., t. č. bytom XXX A. X. I. I XLQ, K. I., právne zastúpená v konaní advokátkou JUDr. Soňou Suchánovou, Partizánska 7571/58, Trenčín proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor pomoci v hmotnej núdzi a štátnych sociálnych dávok, so sídlom Bratislava, Špitálska 8, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD1/SOC/2016/5304/LM zo dňa 25. mája 2016, takto

rozhodol:

Krajský súd žalobu **z a m i e t a** .
Žalovanému náhradu trov konania **n e p r i z n á v a** .

odôvodnenie:

1. Maloletá žalobkyňa Regina Horváthová, nar. 09.05.2009 zastúpená poručníčkou Zuzanou Frayling sa včas doručenou žalobou domáhala zrušenia rozhodnutia Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny č. UPS/US1/SSVOPHNSSD1/SOC/2016/5304/LM zo dňa 25. mája 2016, ktorým zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín č. TN1/OHNNVaŠSD/SOC/2016/1883-0017 zo dňa 1. marca 2016, ktorým prvostupňový správny orgán odňal žalobkyni opakovaný príspevok dieťaťa v sume 138,13 € od 01.01.2015 s odôvodnením, že na výplatu rodinných dávok je kompetentné Anglicko ako krajina centra záujmov poručníčky a žalobkyne, podľa ktorého právneho poriadku sa posudzuje nárok na rodinné dávky. Príslušnosť Veľkej Británie je daná s poukazom na výkon zárobkovej činnosti a bydlisko poručníčky a dieťaťa, nakoľko podľa koordinačných predpisov, ktoré majú prednosť pred slovenskými právnymi predpismi, osoba podlieha právnym predpisom len jedného členského štátu.

2. V žalobe bolo poukázané na to, že rozsudkom Okresného súdu Trenčín sp. zn. 32P 63/2011 bola Zuzana Frayling ustanovená za poručníčku mal. X. G.. Manžel Y. L. je Angličan a odkedy deti začali navštevovať školu v Anglicku, nedostávajú opakovaný príspevok dieťaťu zverenému do náhradnej starostlivosti. Po väčšiu časť roka sa zdržiavajú v Anglicku. Slovenské úrady pritom vedia, že obdobné príspevky v Anglicku neexistujú. Nastala tak situácia, že príspevok nedostávajú ani zo Slovenska, ani v Anglicku, hoci sa naďalej osobne stará o maloletú. Vyslovila presvedčenie, že na tento prípad sa vzťahuje čl. 7 Nariadenia 883/2004. Odňatím príspevku sa súčasne zmenilo rozhodnutie súdu z 23.11.2011 a poručníctvo sa zmenilo na rodičovstvo, ktoré zahŕňa aj vyživovaciu povinnosť k maloletej.

3. Žalovaný vo vyjadrení k podanej žalobe navrhol žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Poukázal na prednosť záväzných medzinárodných právnych aktov, z ktorého dôvodu má Nariadenie Európskeho parlamentu a rady č. 883/2004 a č. 987/2009 prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Vyjadril názor, že čl. 7 Nariadenia č. 883/2004 možno aplikovať len za podmienky, ak nariadenie neustanovuje

niečo iné. Namíeta, že preskúmaným rozhodnutím nedošlo k zmene súdneho rozhodnutia, ktorým bolo ustanovené poručníctvo. Podľa platnej právnej úpravy správny orgán nemal povinnosť informovať o odňatí opakovaného príspevku súd. Predstava žalobkyne o primárnych a sekundárnych štátoch na vyplácanie dávok nemá oporu v Nariadení č. 883/2004 a jeho vykonávacích predpisoch. Z dôvodu, že centrom záujmov poručníčky a jej rodiny je vo Veľkej Británii, je s poukazom na čl. 11 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Nariadenia č. 883/2004 rozhodný pre tento prípad právny poriadok Veľkej Británie.

4. O podanej správnej žalobe tunajší súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 11S 170/2016 zo dňa 24.10.2017, ktorým rozhodnutie žalovaného zrušil pre nesprávne právne posúdenie veci a vec vrátil na ďalšie konanie.

5. Rozhodnutie správneho súdu žalovaný napadol kasačnou sťažnosťou, o ktorej rozhodol Najvyšší súd SR rozsudkom sp. zn. 7Sžsk 7/2018 zo dňa 24.10.2018, ktorým rozhodnutie správneho súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie z procesných dôvodov, keď poukázal na nedostatok právneho zastúpenia žalobkyne.

6. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len správny súd) preskúmal napadnuté rozhodnutie a postup správneho orgánu podľa § 199 a nasl. SSP a ustálil, že žaloba nie je dôvodná.

7. Z oboznámeného súdneho a administratívneho spisu predloženého žalovaným súd zistil tieto skutočnosti:

8. Rozsudkom Okresného súdu Trenčín sp. zn. 32P 63/2011 zo dňa 23.09.2011 bola maloletej Regine Horváthovej, nar. 09.05.2009 ustanovená poručníčka v osobe Zuzany Frayling, ktorá je oprávnená a povinná sa o maloletú starať, zabezpečovať jej výchovu, zastupovať ju a spravovať jej majetok.

9. Rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu č. 2011/40246/181161/ŠSD/NRS/035/PÚC zo dňa 09.03.2011 bol maloletej žalobkyňi priznaný opakovaný príspevok dieťaťu v sume 129,29 € od 1.2.2011.

10. Ďalšími rozhodnutiami z rokov 2011, 2012 a 2013 bol príspevok zvýšený na sumu 138,13 €.

11. Šetrením prvostupňového správneho orgánu v priebehu rokov 2015 a 2016 bolo zistené, že žalobkyňa s poručníčkou a jej rodinou dlhodobo bývajú vo Veľkej Británii, kde poručníčka pracuje a žalobkyňa navštevuje školu.

12. Rozhodnutím správneho orgánu prvého stupňa č. TN1/OŠSD/SOC/2015/1686-0007 zo dňa 10.02.2015 v spojení s rozhodnutím žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD1/SOC/2015/3937/LM zo dňa 25.05.2015 bola žalobkyňi zastavená výplata opakovaného príspevku pre pochybnosti o ďalšom splnení podmienok nároku na príspevok a na jeho výplatu.

13. Na základe týchto skutočností prvostupňový správny orgán rozhodol o odňatí opakovaného príspevku maloletej žalobkyňi od 1.1.2015. Svoje rozhodnutie zdôvodnil tým, že centrum záujmov žalobkyne je v Anglicku, ktoré je kompetentné na výplatu rodinných dávok.

14. O odvolaní žalobkyne zastúpenej poručníčkou proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa rozhodol žalovaný napadnutým rozhodnutím tak ako je uvedené v bode 1. tohto rozsudku.

15. Na súdnom pojednávaní zástupca žalovaného vyhlásil, že skúmali, že predmetný príspevok nie je vo Veľkej Británii vyplácaný. Nakoľko však žalobkyňa býva vo Veľkej Británii, má nárok na všetky dávky, ktoré sa vo Veľkej Británii poskytujú. Právna zástupkyňa žalobkyne oznámila, že žalobkyňa poberá napr. rodinné prídavky na dieťa od orgánov Veľkej Británie, ktoré však nesuplujú prídavok.

16. Podľa § 1 ods. 1 a ods. 2 písm. c) zákona č. 627/2005 Z.z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení účinnom do 30.6.2016 (ďalej len zákon) tento zákon upravuje poskytovanie príspevkov, ktorými štát podporuje náhradnú starostlivosť o dieťa (ďalej len "príspevok"), ako sociálnych dávok, ak náhradnú starostlivosť o dieťa vykonáva osobne na základe rozhodnutia súdu 1) iná fyzická

osoba ako rodič. Náhradná starostlivosť o dieťa podľa tohto zákona je poručníctvo, 5) ak sa poručník osobne stará o dieťa; to neplatí, ak sa poručník osobne stará o dieťa, ktorého rodičia nie sú plnoletí.

17. Podľa § 2 písm. c) zákona príspevkom je aj opakovaný príspevok dieťaťu zverenému do náhradnej starostlivosti (ďalej len "opakovaný príspevok dieťaťu").

18. Podľa § 5 ods. 1 zákona opakovaný príspevok dieťaťu je určený na podporu uspokojovania potrieb dieťaťa, najmä na úhradu nákladov na výživu, výchovu, vzdelávanie a bývanie dieťaťa.

19. Podľa § 5 ods. 2 zákona nárok na opakovaný príspevok dieťaťu má nezaopatrené dieťa 7) zverené do náhradnej starostlivosti podľa § 1 ods. 2 písm. a) až d) rozhodnutím súdu 1) a plnoleté nezaopatrené dieťa, 7) ktoré do dosiahnutia plnoletosti bolo zverené do náhradnej starostlivosti podľa § 1 ods. 2 a žije v domácnosti s fyzickou osobou, ktorá do dosiahnutia jeho plnoletosti bola jeho náhradným rodičom, ak nezaopatrené dieťa nemá príjem podľa odseku 4 alebo má príjem podľa odseku 4 nižší, ako je suma opakovaného príspevku dieťaťu podľa odseku 3 písm. a).

20. Podľa § 12 ods. 1 zákona platiteľ odníme príspevok, ak zanikol nárok na príspevok alebo ak zistí, že sa príspevok priznal neoprávnene.

21. Podľa čl. 7 ods. 2 veta druhá Ústavy SR právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

22. Podľa zásad Nariadenia (ES) EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len nariadenie), ktoré vstúpilo do účinnosti 1.5.2011,

1 - pravidlá koordinácie vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia patria do rámca voľného pohybu osôb a mali by prispieť k zlepšeniu ich životnej úrovne a podmienok zamestnania,

4 - je potrebné rešpektovať osobitné vlastnosti vnútroštátnych právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia a vypracovať iba systém koordinácie,

13 - pravidlá koordinácie musia zaručiť, aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva, a osoby, ktoré sú od nich závislé, a ich pozostalí, si zachovali práva a výhody nadobudnuté a ktoré nadobúdajú,

15 - je potrebné, aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva, podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jediného členského štátu, aby sa tak predišlo prekryvaniu uplatniteľných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a komplikáciám, ktoré by z toho mohli vzniknúť,

45 - pretože cieľ navrhovaného opatrenia, a to koordinačné opatrenia na zaručenie toho, aby sa právo na voľný pohyb osôb mohlo účinne vykonávať.

23. Podľa čl. 1 písm. j) nariadenia bydlisko znamená miesto, kde osoba zvyčajne býva.

24. Podľa čl. 1 písm. z) rodinná dávka znamená všetky vecné alebo peňažné dávky, ktorú sú určené na pokrytie rodinných výdavkov, okrem preddavkov na výživné a osobitné prídavky pri narodení dieťaťa a osvojení dieťaťa, ako sú uvedené v prílohe I.

25. Podľa čl. 3 ods. 1 písm. j) nariadenia toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú rodinných dávok.

26. Podľa čl. 4 nariadenia č. 883/2004, pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, poberajú tie isté dávky a majú tie isté povinnosti podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek členského štátu ako štátni príslušníci daného členského štátu.

27. Podľa čl. 7 nariadenia pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, peňažné dávky splatné podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov alebo podľa tohto nariadenia nepodliehajú žiadnemu zníženiu, zmenám a doplneniam, pozastaveniu, odňatiu alebo odobratiu na základe skutočnosti, že príjemca alebo jeho rodinní príslušníci majú bydlisko v členskom štáte inom, ako je štát, kde sa nachádza inštitúcia zodpovedná za poskytovanie dávok.

28. Podľa čl. 11 ods. 1 nariadenia osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou.

29. Podľa čl. 11 ods. 2 nariadenia na účely tejto hlavy osoby, ktoré prijímajú peňažné dávky na základe ich činnosti ako zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnnej osoby, alebo ako dôsledok tejto činnosti, sa považujú za osoby, ktoré vykonávajú túto činnosť. Toto sa nevzťahuje na dôchodky v invalidite, starobné dôchodky alebo pozostalostné dôchodky alebo, na dôchodky v súvislosti s pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, alebo na nemocenské peňažné dávky vzťahujúce sa na ošetrovanie počas neobmedzenej doby.

30. Podľa čl. 11 ods. 3 nariadenia s výhradou článkov 12 až 16:

- a) osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu;
- b) štátny zamestnanec podlieha právnym predpisom členského štátu, ktorého správa ho zamestnáva;
- c) osoba prijímajúca dávku v nezamestnanosti v súlade s článkom 65 podľa právnych predpisov členského štátu bydliska podlieha právnym predpisom tohto členského štátu;
- d) osoba povolaná alebo opätovne povolaná na výkon služby v ozbrojených silách alebo civilnej službe členského štátu podlieha právnym predpisom tohto členského štátu;
- e) ktorákoľvek iná osoba, na ktorú sa písm. a) až d) nevzťahujú, podlieha právnym predpisom členského štátu bydliska bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia tohto nariadenia zaručujúce tejto osobe dávky podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov.

31. Po oboznámení sa s obsahom súdneho a administratívneho spisu má správny súd za to, že preskúmané rozhodnutie žalovaného je v súlade s medzinárodnými právnymi predpismi, nakoľko orgány verejnej správy náležite právne posúdili riadne zistený skutkový stav.

32. Medzi účastníkmi konania zostala otáznou okolnosť, či na výplatu opakovaného príspevku dieťaťa zvereného do starostlivosti poručníčky, ktorá sa osobne stará o dieťa, je naďalej príslušná Slovenská republika alebo nárok na tento alebo podobný príspevok treba posudzovať a uplatňovať podľa právneho poriadku Veľkej Británie, teda, či žalobkyňa naďalej spĺňa podmienky nároku na príspevok na území Slovenskej republiky, hoci sa spoločne s poručníčkou a jej rodinou dlhodobo zdržiavajú vo Veľkej Británii, kde poručníčka aj pracuje.

33. S poukazom na zabezpečené dôkazy bolo správnym súdom zistené, že maloletej žalobkyni bola rozsudkom slovenského súdu ustanovená poručníčka v osobe Y. L.. Z dôvodu osobnej starostlivosti o dieťaťa poručníčkou, bol maloletej žalobkyni v roku 2011 priznaný opakovaný príspevok, ktorého výška v čase zastavenia jeho výplaty a následného odňatia príspevku rozhodnutiami žalovaného bola 138,13 €. K odňatiu príspevku po predchádzajúcom zastavení jeho výplaty došlo v roku 2015 z dôvodu pobytu maloletej a jej poručníčky v Anglicku, kde poručníčka vykonáva zárobkovú činnosť, pre ktoré skutočnosť je na jeho výplatu podľa názoru správnych orgánov príslušná Veľká Británia.

34. Správny súd má na základe zisteného skutkového stavu za to, že maloletej žalobkyni bol v minulosti oprávnené priznaný nárok na opakovaný príspevok dieťaťa, nakoľko súdom ustanovená poručníčka sa o ňu osobne starala. Uvedené skutočnosti pretrvávali a pretrvávajú aj potom ako poručníčka s dieťaťom odišli bývať do Veľkej Británie, kde žije manžel poručníčky. V súlade so slovenským právnym poriadkom tak boli zachované všetky zákonne podmienky na ďalšie vyplácanie opakovaného príspevku pre maloletú žalobkyňu. Sporným momentom sa však stala skutočnosť, že poručníčka s dieťaťom dlhodobo žijú o Veľkej Británii, kde poručníčka aj pracuje, a ktorá krajina sa z týchto dôvodov stala ich centrom životného záujmu, t.j. bydliskom v zmysle vyššie uvedeného nariadenia. Do prípadu sa tak vniesol medzinárodný prvok odôvodňujúci použitie predpisov Európskej únie.

35. Žalovaný s poukazom na bydlisko dieťaťa a jej poručníčky, ktorá je vo Veľkej Británii aj zamestnaná prijal právny záver, že na výplatu opakovaného príspevku už nie je príslušná Slovenská republika, ale že nároky na rodinné dávky je potrebné si uplatňovať vo Veľkej Británii, kde je jej centrum záujmov. Právny poriadok Veľkej Británie je tak rozhodný na posúdenie nároku na priznanie a výplatu rodinných dávok, nakoľko každá osoba môže podliehať len právnym predpisom jedného členského štátu.

36. S právnym názorom žalovaného sa stotožnil aj správny súd. Po odchode žalobkyne do Veľkej Británie, sa táto krajina, v ktorej žije, navštevuje školu a býva a pracuje aj jej poručníka s ostatnou rodinou, stala centrom jej životných záujmov. A pretože rodinné dávky sú jednoznačne predmetom úpravy Nariadenia, v zmysle ktorého oprávnená osoba podlieha právnym predpisom len jedného členského štátu, s poukazom na skutočnosť, že žalobkyňa má centrum záujmov vo Veľkej Británii, sa stala táto členská krajina jedinou príslušnou na rozhodovanie a poskytovanie rodinných dávok, na ktoré má žalobkyňa nárok v rovnakom rozsahu ako ostatní štátni príslušníci Veľkej Británie. Žalobkyňa preto podlieha systému sociálneho zabezpečenia Veľkej Británie, kde si môže ona alebo jej poručníčka uplatniť všetky do úvahy prichádzajúce rodinné dávky, vrátane tých, ktoré v širšom zmysle slúžia na podporu rodiny a výchovu detí.

37. Nariadenie o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia je všeobecne záväzný právny akt Európskej únie, ktorý je priamo uplatniteľný vo svojej celistvosti v celej EÚ. V súlade s čl. 7 ods. 2 Ústavy SR má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. To znamená, že jeho uplatnenie má prednosť pred zákonom o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa. V dôsledku prednostnej aplikácie uvedeného Nariadenia sociálny status žalobkyne v súlade s vyššie prezentovaným právnym názorom podlieha právnemu poriadku Veľkej Británie a nie právnym predpisom Slovenskej republiky. Preto v súvislosti s predmetom konania sa na žalobkyňu od momentu, kedy sa Veľká Británia považuje za centrum jej životných záujmov, nevzťahuje zákon o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa, ktorý je voči nej neúčinný a neaplikovateľný. Následkom toho pri analogickom použití ustanovenia § 12 ods. 1 zákona č. 627/2005 Z.z. žalobkyni zanikol právny nárok na sporný sociálny príspevok, ktorý je predmetom slovenskej právnej úpravy, a z ktorej osobnej pôsobnosti je žalobkyňa s poukazom na centrum jej životných záujmov vylúčená.

38. S poukazom na vyššie uvedené dôvody, keď správny súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie a postup orgánov verejnej správy je v súlade s právnymi predpismi, správny súd žalobu zamietol.

39. Podľa § 168 SSP žalovanému prizná správny súd podľa pomeru jeho úspechu vo veci voči žalobcovi právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania iba, ak to možno spravodlivo požadovať. Orgánu štátnej správy však náhradu trov právneho zastúpenia možno priznať len výnimočne.

40. Nakoľko v konaní úspešný žalovaný si neuplatnil nárok na náhradu trov konania, správny súd mu náhradu trov konania nepriznal.

41. Toto rozhodnutie bolo prijaté jednohlasne pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať na Krajský súd v Trenčíne kasačnú sťažnosť v lehote jedného mesiaca odo dňa jeho doručenia. Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť.

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len "sťažnostné body") a návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh).

Sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa musia byť spísané advokátom. To neplatí, ak má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, ak ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d) SSP alebo ak je žalovaným Centrum právnej pomoci.